

COĞRAFYA-10

A.10.1

KAYAÇLAR VE TOPOĞRAFYA

KKS-1

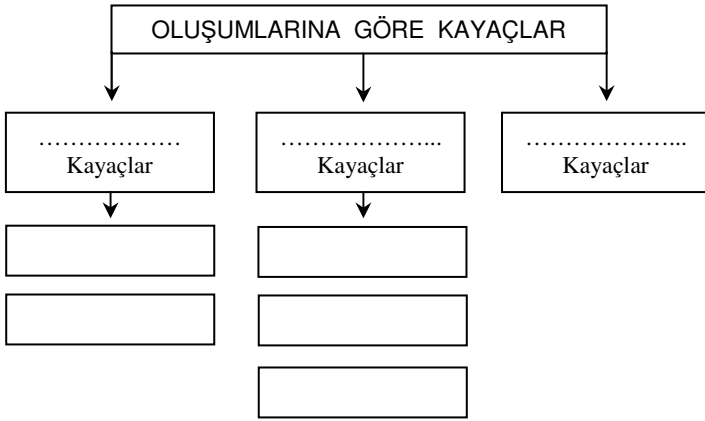
S1. Kayaç (Taş) nedir?

.....

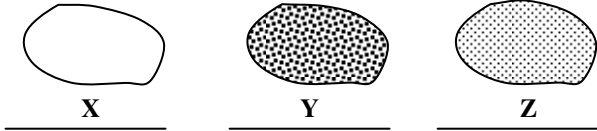
Kayaçları hangi bilimler incelemektedir?

.....

S2. Aşağıdaki şemayı kullanarak, kayaçları oluşumlarına göre sınıflandırınız.

S3. Aşağıda üç farklı püskürük kayacın mineral yapıları gösterilmiştir.

Kristalsiz (Camsı) İri Kristalli İnce Kristalli

• Buna göre, söz konusu kayaçların oluşumu sırasında, magmanın soğuma hızı en az ve en fazla olan kayaçları belirtiniz.

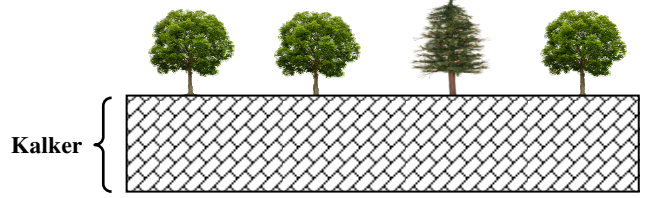
En Az: En Fazla:

S4. Bir kayacın başkalaşabilmesi (Metamorfizma) için; yüksek ve yüksek uğraması gerekir.

S5. Tabloda isimleri verilen kayaç türlerinin oluşum biçimlerini uygun sütuna "X" yazarak belirtiniz.

Kayaç Türü	Kayacın Oluşum Biçimi		
	Püskürük	Tortul	Metamorfik
Andezit			
Kalker			
Volkan Tüfü			
Mermer			
Granit			
Linyit			
Obsidyen			
Jips			
Konglomera			
Bazalt			

S6. Aşağıda kayaç yapısı ve bitki örtüsü gösterilen bölgede hangi yer şekillerinin oluşması beklenemez?

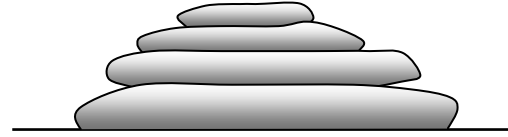

1) Tafoni (oluşur / oluşmaz) :

2) Dolin (oluşur / oluşmaz) :

3) Mantarkaya (oluşur / oluşmaz) :

4) Mağara (oluşur / oluşmaz) :

Ölçek: 0 50 100 cm

S7. Yukarıda, Granit bloklardan oluşan bir yeryüzü şekli verilmiştir?

Granit bloklardan oluşan bu yeryüzü şekline Topografyası adı verilmektedir.

Granit iç püskürük bir kayaç olduğu halde, ' yer yüzeyinde ' bu şeklin oluşması nasıl açıklanabilir?

.....

S8. Aşağıdaki ifadelerin doğru veya yanlışlığını (D ve Y) yazarak belirtiniz.

(...) Fiziksel (kırıntılı) tortul kayaçların oluşumunda, demirli, kireçli ve silisli doğal çimentoların payı vardır.

(...) Metamorfizmaya (başkalaşma) uğrayan kayaçların geçirimsizliği azalır, aşınmaya karşı direnci artar.

(...) Dış Püskürük kayaçların tümü aşınmaya karşı oldukça dirençlidir.

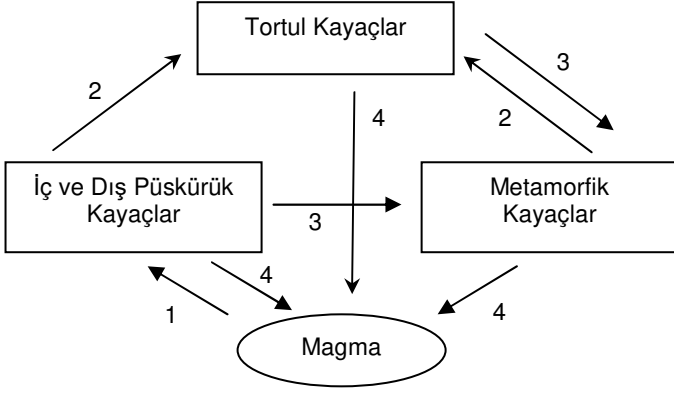
(...) Mohs Skalasına (cetveline) göre en yumuşak ve en sert mineraller; Talk ve Elmas'tır.

(...) Volkanik dağların olmadığı yerlerde iç püskürük kayaçlara rastlanmaz.

(...) Kayaçlar en çok iki mineralden oluşurlar.

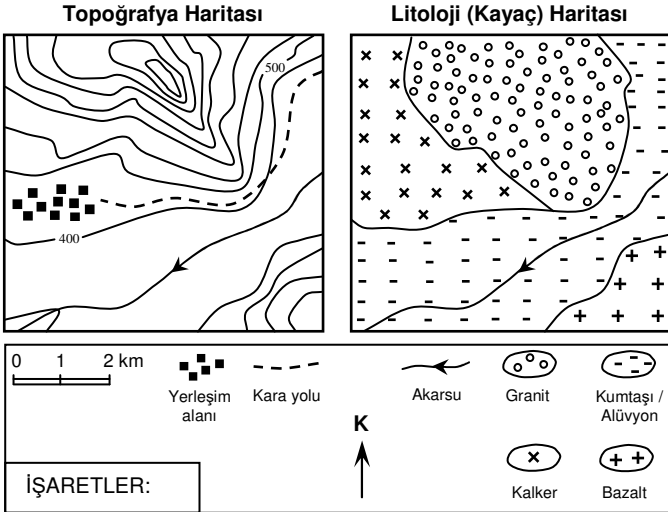
(...) Yalnızca Tortul (sediment) kayaçlar metamorfizmaya uğramaktadır.

S9. Aşağıdaki şemada kayaç döngüsü gösterilmiştir. Buna göre, rakamlarla gösterilen olayların anlamlarını yazınız.

1.
2.
3.
4.

S10. Aşağıda, bir yörenin aynı ölçekte hazırlanan Topoğrafya ve Litoloji (Kayaç) haritaları verilmiştir.

Buna göre, aşağıdaki soruları cevaplayınız.

1. Arazinin en yüksek kesiminde hangi kayaç türü vardır?

.....

- Bu kayacın bulunduğu kesimde arazinin yüksek ve engebeli olmasının nedenini açıklayınız.

.....

.....

2. Bu yörede hangi yer şekillerinin oluşması beklenir?

.....

.....

3. Bu yörede Peribacaları oluşabilir mi? Nedenini açıklayınız.

.....

.....

S11. Tortul (Sedimanter) Kayaçların özelliklerini yazınız?

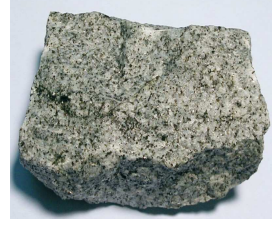
I.

II.

III.

IV.

S12. İç Püskürük

Metamorfik

Yukarıda, bir iç püskürük taş ve bu taşın metamorfizmaya uğraması ile oluşan taşın fotoğrafları verilmiştir.

- Fotoğraflardan ve ön bilgilerinizden yararlanarak, Metamorfizmaya uğrayan kayaçlarda meydana gelen değişimleri yazınız.

a)

b)

c)

S13. Aşağıdaki tabloda, kayaçların kullanım alanlarına bazı örnekler verilmiştir. Siz de bu kullanım alanlarına uygun kayaç türlerine örnekler yazınız.

Kullanım Alanı	Kullanılan Kayaç Türü
Isınma ve enerji elde etme	
Süs eşyası yapımı	
Silah - Av aletleri yapımı	
Mesken yapımı	
Tahıl öğütme	

S14. Aşınmaya karşı dirençli kayaçların yaygın olarak bulunduğu bir bölgede yer şekillerinin "genel görünümü" nasıl olmaktadır?

.....

.....

.....

S15. Kayaçlar ile yeryüzü şekilleri arasındaki ilişki göz önüne alındığında; aşağıdaki tabloda boş bırakılan satırları örnekteki gibi doldurunuz.

Yeryüzü şekli	Oluştugu kayaç / kayaçlar
Peribacaları	
Kırgıbayır (Badlands)	Volkan tüfü, Marn
Karstik şekiller (Lapyta, Dolin, Uvala, Mağara, Obruk vb.)	
Tor topoğrafyası	
Atol	

S16. Sill, Dayk, Lakolit ve Batolit gibi yapı şekilleri hangi kayaçlardan oluşur?

a)

b)

c)

d)